

บทความวิจัย (Research Article)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในจังหวัดเพชรบูรณ์ The Development of Quality of Life of Persons with Disabilities in Phetchabun Province

พรรณนา จีนะสอน^{*} อธิภัทร กิจจารักษ์ กมลวิช ลอยมา
กฤษฎากรณ์ ยุงทอง สมพิศ สายบุญชื่น และโดมธราดล อนันตสาน
Pannapa Jeenason^{*}, Teeraphat Kitjarak, Kamonwit Loima
Kritsadakron Yungthong, Somphit Saibunchuen and Domtharadon Anantasan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในจังหวัดเพชรบูรณ์ และ (2) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) รวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย บทความ และรายงานทางวิชาการที่เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2555–2567 จากฐานข้อมูล ThaiJo, TCI, Google Scholar และเอกสารจากหน่วยงานรัฐ เช่น กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในจังหวัดเพชรบูรณ์อยู่ในระดับปานกลางถึงมากในด้านการเข้าถึงสิทธิพื้นฐาน การศึกษา และการบริการด้านสาธารณสุข แต่ยังคงมีข้อจำกัดด้านการประกอบอาชีพ การเข้าถึงเทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมในสังคม ปัญหาหลักได้แก่ การขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน งบประมาณจำกัด และค่านิยมทางสังคมที่ยังไม่เข้าใจคนพิการอย่างเท่าเทียม ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการพัฒนาเครือข่ายสนับสนุน การเสริมสร้างอาชีพที่เหมาะสม และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการให้มีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมในสังคม

คำสำคัญ : การพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ

Abstract

This research aimed to (1) study the level of quality of life development among persons with disabilities in Phetchabun Province and (2) identify the problems and obstacles in enhancing their quality of life. A documentary research approach was applied by reviewing academic documents, research articles, and official reports published between 2012 and 2024 from databases such as ThaiJo, TCI, and Google Scholar, as well as government publications. The findings revealed that the development of quality of life among persons with disabilities in Phetchabun was at a

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University, Phetchabun 67000

^{*}Corresponding author; email: teeraphat.kit@pcru.ac.th

(Received: 11 April 2025; Revised: 21 October 2025; Accepted: 30 October 2025)

DOI: <https://doi.org/10.14456/psruhss.2025.39>

moderate to high level in terms of access to basic rights, education, and public health services. However, limitations were found in employment opportunities, access to technology, and community participation. The main problems included lack of inter-agency integration, insufficient budget allocation, and social attitudes that hinder equality. Recommendations suggest strengthening support networks, promoting suitable career development, and applying digital technologies to enhance the quality of life and dignity of persons with disabilities.

Keywords: Quality of life development, Persons with disabilities

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการเป็นประเด็นสำคัญของการพัฒนาประเทศในมิติสังคมและมนุษยธรรม เนื่องจากคนพิการเป็นกลุ่มประชากรที่มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองหากได้รับโอกาสและการสนับสนุนที่เหมาะสม ประเทศไทยได้ตระหนักถึงสิทธิของคนพิการภายใต้ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ซึ่งมุ่งส่งเสริมให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมอย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ประเทศไทยยังเป็นภาคีใน อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities: CRPD) ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีเจตนารมณ์ให้รัฐภาคีดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของคนพิการในทุกด้าน

ในระดับนโยบายภายในประเทศ รัฐบาลได้กำหนด แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566–2570) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาใน 10 ด้านสำคัญ ได้แก่ ด้านสุขภาพ การศึกษา การประกอบอาชีพ สังคม และชุมชน การเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก การคุ้มครองสิทธิ การพัฒนาศักยภาพ การใช้เทคโนโลยี การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการมีส่วนร่วมทางสังคม ทั้งนี้ จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงพบว่าการจ้างงานไม่น้อยยังคงประสบปัญหาการเข้าถึงบริการภาครัฐและโอกาสทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียม

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการเป็นประเด็นสำคัญที่สังคมต้องให้ความสนใจ เนื่องจากคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของประชากรที่มีสิทธิและศักยภาพในการมีชีวิตที่มีคุณภาพเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการหมายถึงการฟื้นฟูสมรรถภาพ การจัดสวัสดิการ การส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ เพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอย่างอิสระ มีศักดิ์ศรี และเสมอภาคกับผู้อื่น การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน เช่น การแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม การวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพของคนพิการในการประกอบอาชีพสามารถเพิ่มรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของพวกเขาได้ นอกจากนี้ การฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการยังครอบคลุมถึงการเสริมสร้างความสามารถผ่านกระบวนการทางการแพทย์ การศึกษา สังคม และอาชีพ เพื่อให้คนพิการมีโอกาสทำงานและดำรงชีวิตในสังคมอย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการจึงเป็นภารกิจที่ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนพิการอย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี (ธารินทร์ ผ่องแผ้ว, 2558)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมีที่มาจากหลายปัจจัย ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ สังคม กฎหมาย และแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน โดยสามารถสรุปที่มาได้ดังนี้

1. แนวคิดสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียม ในอดีต คนพิการมักถูกมองว่าเป็นภาระของสังคม และไม่ได้รับโอกาสในการศึกษา การทำงาน หรือการมีส่วนร่วมในสังคมปัจจุบัน แนวคิดเรื่อง สิทธิมนุษยชน (Human Rights) ได้รับการยอมรับมากขึ้น ทำให้คนพิการได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับคนทั่วไป หลักการของ อนุสัญญาว่าด้วย

สิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities - CRPD) ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้นในปี ค.ศ. 2006 เน้นให้ทุกประเทศต้องส่งเสริมสิทธิและโอกาสของคนพิการ

2. การเปลี่ยนแปลงของกฎหมายและนโยบายรัฐ หลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย ได้ออกกฎหมายและนโยบายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ที่กำหนดสิทธิของคนพิการในด้านการศึกษา การทำงาน การแพทย์ และสวัสดิการ มาตรการส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ โดยกำหนดให้สถานประกอบการต้องรับคนพิการเข้าทำงาน หรือให้เงินสมทบเข้ากองทุนส่งเสริมอาชีพคนพิการ กฎหมายด้านการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การสร้างทางลาด ลิฟต์ ระบบขนส่งสาธารณะสำหรับคนพิการ

3. พัฒนาการด้านการศึกษาและเทคโนโลยี ระบบการศึกษาสำหรับคนพิการพัฒนามากขึ้น มีการเรียนร่วม (Inclusive Education) และโรงเรียนเฉพาะทางเทคโนโลยีช่วยให้คนพิการสามารถใช้ชีวิตได้ง่ายขึ้น เช่น อุปกรณ์ช่วยเหลือ เช่น รถเข็นไฟฟ้า เครื่องช่วยฟัง โปรแกรมอ่านหน้าจอ เทคโนโลยีดิจิทัล ที่ช่วยให้คนพิการสามารถเรียนและทำงานทางออนไลน์ได้

4. บทบาทขององค์กรระหว่างประเทศและภาคประชาสังคม องค์การสหประชาชาติ (UN) และองค์การอนามัยโลก (WHO) มีโครงการส่งเสริมสิทธิและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการทั่วโลก องค์กรเอกชนและมูลนิธิ เช่น สมาคมคนพิการ มูลนิธิพัฒนาคนพิการ ได้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันนโยบาย ช่วยเหลือคนพิการ และสร้างความตระหนักในสังคม ภาคธุรกิจและเอกชน เริ่มให้ความสำคัญกับการจ้างงานและการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับคนพิการ

5. การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม ประเทศที่พัฒนาแล้วตระหนักว่าคนพิการเป็นกำลังแรงงานที่มีศักยภาพ และสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ สังคมเริ่มเปิดกว้างมากขึ้น ยอมรับและให้โอกาสคนพิการมากขึ้น มีการส่งเสริมอาชีพและธุรกิจสำหรับคนพิการ เช่น การฝึกอาชีพ การสนับสนุนเงินทุน

ปัจจุบันจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นพื้นที่หนึ่งที่มีความต้องการการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างเร่งด่วน จากข้อมูลสถานการณ์คนพิการ ณ ปี พ.ศ. 2567 พบว่า มีจำนวนคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการรวมทั้งสิ้น 33,485 คน ในจำนวนนี้ มีคนพิการที่ได้รับเบี้ยยังชีพจำนวน 31,444 คน คิดเป็นร้อยละ 93.90 ของคนพิการทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความครอบคลุมในด้านสวัสดิการทางการเงินพื้นฐานในระดับที่สูง อย่างไรก็ตาม ข้อมูลนี้ยังชี้ให้เห็นถึงความเปราะบางและความไม่สมบูรณ์ของฐานข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่ เนื่องจากสถิติการจำแนกตามสาเหตุความพิการระบุว่า คนพิการถึง 25,736 คน คิดเป็นร้อยละ 76.85 ของคนพิการทั้งหมด มีสาเหตุความพิการโดยไม่ทราบสาเหตุ ความไม่สมบูรณ์ของฐานข้อมูลดังกล่าวถือเป็นข้อบกพร่องเชิงโครงสร้างที่สำคัญ เนื่องจากส่งผลกระทบต่อความสามารถในการวางแผนและการจัดทำนโยบายที่ตรงเป้าหมาย (Evidence-Based Planning) ตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ระดับชาติ นอกจากนี้ ยังพบว่ามีคนพิการจำนวน 111 คน (ร้อยละ 0.33) ที่มีความต้องการอุปกรณ์ช่วยเหลือ และมีกลุ่มคนพิการที่อยู่คนเดียวตามลำพังหรือถูกทอดทิ้งจำนวน 5 คน (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบูรณ์, 2567)

จากสถานการณ์ดังกล่าว ประกอบกับการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์ยังคงดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการโดยจำกัดอยู่แค่การช่วยเหลือเล็กน้อย ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาและสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อระบุถึงระดับความสำคัญของมิติการพัฒนาต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคเชิงคุณภาพที่พบมากที่สุด เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดเพชรบูรณ์ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของคนพิการในจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในจังหวัดเพชรบูรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แม้จะมีงานวิจัยว่าด้วยคุณภาพชีวิตคนพิการในระดับประเทศและภูมิภาค แต่ยังขาดการศึกษาเชิงลึกที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคม-เศรษฐกิจและสิทธิมนุษยชน ในระดับจังหวัด รวมถึงขาดการสังเคราะห์เชิงพื้นที่ที่ชี้แนวทางปฏิบัติที่เฉพาะเจาะจงต่อบริบทเพชรบูรณ์

ดังนั้น การศึกษานี้จึงมุ่งสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านคุณภาพชีวิตของคนพิการ โดยใช้กรอบแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL) และแนวคิดความต้องการของมนุษย์ตาม Maslow เพื่อสร้างฐานข้อมูลเชิงนโยบายที่สะท้อนบริบทท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง แนวคิดของ องค์การอนามัยโลก (WHO) หรือ WHOQOL (World Health Organization Quality of Life) ได้แบ่งคุณภาพชีวิตออกเป็น 4 ด้านหลัก (Domains) ดังนี้

1. ด้านร่างกาย (Physical Health Domain) เกี่ยวข้องกับสุขภาพกายและความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น

- พลังงานและความเมื่อยล้า (Energy & fatigue)
- การนอนหลับและการพักผ่อน (Sleep & rest)
- การเคลื่อนไหวและการทำกิจวัตรประจำวัน (Mobility & daily activities)
- ความเจ็บปวดหรือความไม่สบายทางกาย (Pain & discomfort)
- ความสามารถในการทำงาน (Working capacity)

2. ด้านจิตใจ (Psychological Domain) เกี่ยวข้องกับความรู้สึนึกคิดและอารมณ์ เช่น

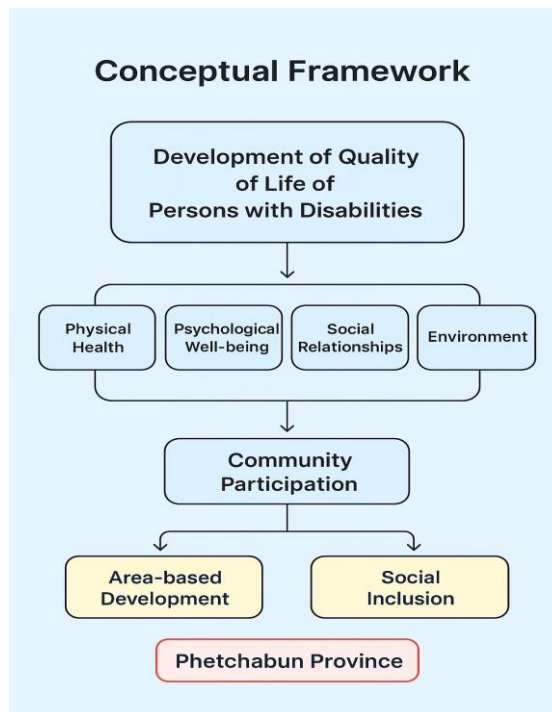
- ความสุขและความพึงพอใจในชีวิต (Positive feelings & life satisfaction)
- ความนับถือตนเอง (Self-esteem)
- ความจำและสมาธิ (Thinking, learning, memory, and concentration)
- ภาวะซึมเศร้า ความกังวล หรือความเครียด (Negative feelings)
- การยอมรับรูปลักษณ์ของตนเอง (Body image & appearance)

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships Domain) เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสนับสนุนจากสังคม เช่น

- ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับครอบครัวหรือเพื่อน (Personal relationships)
- การสนับสนุนทางสังคมที่ได้รับ (Social support)
- ชีวิตทางเพศและความพึงพอใจในความสัมพันธ์ (Sexual activity & satisfaction)

4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment Domain) เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกาย เศรษฐกิจ และบริการทางสังคม เช่น

- ความปลอดภัยในชีวิตและสิ่งแวดล้อม (Physical safety & security)
- สภาพบ้านและที่อยู่อาศัย (Home environment)
- การเข้าถึงบริการสุขภาพและสังคม (Access to health and social care)
- โอกาสทางเศรษฐกิจและการศึกษา (Financial resources & opportunities)
- การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และการคมนาคม (Transport & information access)

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการใช้แนวคิดพัฒนาเชิงพื้นที่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) โดยรวบรวมเอกสาร งานวิจัย และบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ จากฐานข้อมูล ThaiJo, TCI, Google Scholar และเอกสารจากหน่วยงานรัฐในช่วงปี พ.ศ 2555-2567 โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกงานที่มีเนื้อหาครอบคลุมด้านคุณภาพชีวิตของคนพิการในประเทศไทย และวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 8 บทความ โดยจำแนกเนื้อหาตามประเด็นการพัฒนา ปัญหา และอุปสรรค พร้อมทั้งสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 การสังเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาคุณภาพชีวิตคน พิการ	ลัทธิ โกลิเยนภาพ และพิศมัย (2557)	สมเกียรติ คำโสม และรุ่งจิต คงยิ่งยง (2566)	ณรงค์ ไพบูลย์ และคณะ (2567)	นิตยา ระดาบุตร และคณะ (2564)	ระพีพรรณ คำหอม และวรรณวี พูลพอกสิน (2563)	ทับทิม ศรีวิไล และคณะ (2565)	ชาญ สุบินะ (2555)	ศิลป์ชัย วัชรชกุล (2566)	รวม	ร้อยละ
1. ด้านสภาวะร่างกายและจิตใจ	/	/	/	/	/	/	/	/	8	100.0
2. ด้านการมีส่วนร่วมของคนพิการในกิจกรรมของสังคม	/	/	/	/	/	/	/	/	8	100.0
3. ด้านอาชีพและรายได้	/	/	/	/	/	/	/	/	7	87.5
4. ด้านการศึกษา	/	/	/	/	/	/	/	/	7	87.5
5. ด้านกีฬาและนันทนาการ	/	/	/	/	/	/	/	/	4	50.0
6. ด้านที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและสภาพแวดล้อมที่ดี	/	/	/	/	/	/	/	/	3	37.5
7. ด้านสิทธิคนพิการ	/	/	/	/	/	/	/	/	3	37.5
8. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	/	/	/	/	/	/	/	/	3	37.5
9. ด้านเจตคติที่ดีต่อคนพิการและความพิการ	/	/	/	/	/	/	/	/	1	12.5
10. ด้านสวัสดิการ	/	/	/	/	/	/	/	/	1	12.5

หมายเหตุ วิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 8 บทความ ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2567

ผลการวิจัย

จากการสังเคราะห์ข้อมูล ได้ศึกษาจากบทความวิจัย จำนวน 8 บทความ พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ จำนวน 10 ด้าน พบว่า ด้านสภาวะร่างกายและจิตใจ และด้านการมีส่วนร่วมของคนพิการในกิจกรรมของสังคม เป็นด้านที่พบมากที่สุด รองลงมาคือด้านอาชีพและรายได้ และด้านการศึกษา ถัดมาคือด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและสภาพแวดล้อมที่ดี ด้านสิทธิคนพิการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านที่พบน้อยที่สุดคือด้านเจตคติที่ดีต่อคนพิการและความพิการ ด้านสวัสดิการ โดยเรียงลำดับจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการด้านที่พบมากที่สุดไปหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการด้านที่พบน้อยที่สุด ตามลำดับ

จากการสังเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาเห็นว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในจังหวัดเพชรบุรีมีแนวโน้มดีขึ้นในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษาและสาธารณสุข อย่างไรก็ตาม ด้านอาชีพและการมีส่วนร่วมในสังคมยังอยู่ในระดับต่ำคนพิการส่วนใหญ่ยังขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและการสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่น นอกจากนี้ยังพบอุปสรรคด้านค่านิยมทางสังคมและการรับรู้ของชุมชนที่ยังมีอคติและขาดความเข้าใจ

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในจังหวัดเพชรบูรณ์

1. ด้านสภาวะร่างกายและจิตใจ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ความต้องการการดูแลเอาใจใส่ด้านสุขภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มข้น แม้จะมีความพยายามในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ แต่ยังมีข้อจำกัดที่ทำให้คนพิการบางกลุ่มเข้าไม่ถึงบริการสุขภาพอย่างทั่วถึง หรืออาจต้องการบริการที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้พิการที่ดูแลตนเองไม่ได้ ซึ่งนำไปสู่ความต้องการการอบรมความรู้เบื้องต้นในการดูแลคนพิการสำหรับผู้ดูแล

2. ด้านการมีส่วนร่วมของคนพิการในกิจกรรมของสังคม การมีส่วนร่วมทางสังคมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการส่งเสริมศักดิ์ศรีและความเป็นอิสระ ปัญหาหลักคือการขาดการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เนื่องจากอุปสรรคทางกายภาพในการเดินทางเข้าถึงสถานที่และกิจกรรม นอกจากนี้ ยังพบว่าการจัดตั้งชมรมคนพิการยังไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องหรือครอบคลุมผู้พิการทุกกลุ่ม ทำให้คนพิการบางกลุ่มยังความรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

3. ด้านอาชีพและรายได้ แม้หลายองค์กรเริ่มมีการส่งเสริมให้คนพิการมีโอกาสดำเนินงาน แต่โอกาสในการทำงานของคนพิการยังคงจำกัดอย่างมาก คนพิการจำนวนมากยังคงประสบปัญหาในการมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง การฝึกอบรมอาชีพที่มีอยู่ทั่วไปมักไม่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดงานหรือไม่ได้ถูกออกแบบมาเพื่อคนพิการเฉพาะทางอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ แนวทางที่เสนอแนะในงานวิจัยชี้ว่าควรมีการจัดงบประมาณเป็นทุนสำรองสำหรับการฝึกอาชีพโดยเฉพาะ

4. ด้านการศึกษา การเข้าถึงการศึกษาของคนพิการยังไม่เท่าเทียมกัน โดยมีข้อจำกัดด้านความหลากหลายของทางเลือกทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับที่สูงขึ้นและการฝึกอบรมอาชีพเฉพาะทาง การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับคนพิการที่ช่วยเหลือตนเองได้ในชุมชนยังไม่ทั่วถึงและขาดความสะดวกในการรับการศึกษา

ด้านที่มีความถี่ปานกลางและต่ำ (ร้อยละ 50.0 ลงมา)

ในกลุ่มนี้ (กีฬา, ที่อยู่อาศัย, สิทธิ, สิ่งอำนวยความสะดวก) เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ซับซ้อนและต้องใช้งบประมาณหรือกลไกทางกฎหมายในการแก้ไข ปัญหาที่พบ เช่น **ด้านที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและสภาพแวดล้อมที่ดี** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมโดยรอบสำหรับผู้พิการได้ไม่ทั่วถึงและไม่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะบุคคล **ด้านสิทธิคนพิการและสิ่งอำนวยความสะดวก** การที่มีมติเหล่านี้ถูกกล่าวถึงน้อยสะท้อนถึงการขาดการวิจัยเชิงประเมินผลการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งที่การเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก (ทางลาด, ลิฟต์, ระบบขนส่งสาธารณะ) เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดอุปสรรคทางกายภาพสำหรับการมีส่วนร่วมทางสังคม ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับปัญหาในมิติที่มีความถี่สูงสุด **ด้านเจตคติที่ดีต่อคนพิการและความพิการ (ร้อยละ 12.5)** นี่เป็นมิติที่มีการศึกษาในเชิงเนื้อหาที่น้อยที่สุด การขาดเจตคติเชิงบวกในสังคมถูกมองว่าเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคนพิการให้รู้สึกมีคุณค่าในตนเองและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอย่างต่อเนื่อง

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ จำนวน 8 บทความ พบว่า ด้านสภาวะร่างกายและจิตใจ และด้านการมีส่วนร่วมของคนพิการในกิจกรรมของสังคม เป็นด้านที่พบมากที่สุด จำนวนเท่ากัน 8 บทความ รองลงมาคือด้านอาชีพและรายได้ และด้านการศึกษา ซึ่งพบเท่ากันจำนวนเท่ากัน 7 บทความ ถัดมาคือด้านกีฬาและนันทนาการ จำนวน 4 บทความ ด้านที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและสภาพแวดล้อมที่ดี ด้านสิทธิคนพิการ ด้านสิ่ง

อำนวยความสะดวก จำนวนเท่ากัน 3 บทความ และด้านที่พบน้อยที่สุดคือด้านเจตคติที่ดีต่อคนพิการและความพิการ ด้านสวัสดิการเท่ากันจำนวน 1 บทความ

จากการสังเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาเห็นว่าควรศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจำนวน 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านสภาวะร่างกายและจิตใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมของคนพิการในกิจกรรมของสังคม 3) ด้านอาชีพและรายได้ 4) ด้านการศึกษา เนื่องจากทั้ง 4 ด้านนี้พบปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ สมเกียรติ คำโสม และรุ่งรติศ คงยังยืน (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตคนพิการของจังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับที่มาก โดยอันดับแรกคือ ด้านสภาวะของคนพิการ รองลงมาคือ ด้านการศึกษา ด้านการอาชีพ ด้านการเข้าถึงสังคม ด้านการกีฬาและนันทนาการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 2) ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนพิการใน จังหวัดเพชรบูรณ์ ตามประเภทความพิการ พบว่า ในด้าน ด้านสิทธิคนพิการ ด้านสภาวะของคนพิการ ด้าน การศึกษา ด้านการอาชีพ ด้านการเข้าถึงสังคม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ปฏิเสธสมมติฐานทั้งหมด ด้านการกีฬา และนันทนาการ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.003 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐานเพียงด้านเดียว 3) แนวทาง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในจังหวัดเพชรบูรณ์ตามประเภทความพิการ สำนักงานพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเพชรบูรณ์ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมและพัฒนาการตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

และสอดคล้องกับงานวิจัยของสินติ โกสิยาณภาพ และคณะ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่าคุณภาพ ชีวิตของคนพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรดิตถ์ ในภาพรวมมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วมของคนพิการ ในกิจกรรมของสังคม รองลงมาคือ ด้านเจตคติต่อคนพิการและความพิการ และด้านสภาวะร่างกายและจิตใจ ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ด้านสภาวะร่างกายและจิตใจ ควรมีการจัดกิจกรรมให้คนพิการได้รวมกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหมู่ คนพิการ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้านอาชีพและรายได้ ควรมีการจัดงบประมาณ เพื่อเป็นทุนสำรอง สำหรับฝึกอาชีพแก่คนพิการ ด้านที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและสภาพแวดล้อมควรจัดสรร งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมโดยรอบสำหรับคนพิการ ด้านการศึกษา ควรมีการจัดการเรียนการสอนสำหรับคนพิการ ที่ช่วยเหลือตนเองได้ในชุมชนเพื่อความสะดวกใน การรับการศึกษา ด้านเจตคติที่ดีต่อคนพิการและความพิการ ควรจัดให้มีกิจกรรมที่คนพิการสามารถเข้าร่วมได้ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้คนพิการมีความรู้สึกรู้ว่ามีคุณค่าในตนเอง และรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และด้านการมีส่วนร่วม ร่วมของคนพิการในกิจกรรมของสังคม ควรให้คนพิการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการหาแนวทางวิธีการเพื่อการแก้ไข ปัญหาหรือแนวทางการพัฒนาคนพิการ

และสอดคล้องกับชาญ สุปิน (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของเทศบาลนครปากเกร็ดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ ผลการวิจัยพบว่า (1) เทศบาลนครปากเกร็ดมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการครบทั้ง 5 ประเภท และมีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในด้านต่าง ๆ ครบ ทั้ง 5 ด้าน แต่มีคนพิการเพียงส่วนน้อยที่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินการของเทศบาล และส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์เฉพาะด้านสวัสดิการ โดยได้รับเบี้ยยังชีพคนพิการ (2) เทศบาลนครปากเกร็ดควรปรับปรุงการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการทั้งในด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านสังคม และด้านสวัสดิการ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น โดยเน้นความสำคัญของการพัฒนาด้านอาชีพเพื่อให้คนพิการสามารถพึ่งพาตนเองและมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน

และสอดคล้องกับประพิพรรณ คำหอม และวรรณวดี พูลพอกสิน (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องพัฒนาคุณภาพการส่งเสริมสิทธิคนพิการตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการรายบุคคล ผลวิจัยพบว่า ผลการศึกษาภาพรวมมีดังนี้ ผลการประเมินคนพิการมาตรฐานการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพบว่า แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการรายบุคคล ประกอบด้วย 7 ดังนี้ ได้แก่ (1) ด้านสิทธิและความเสมอภาคมี 7 ตัวชี้วัด (2) ด้านสุขภาพคนพิการมี 4 ตัวชี้วัด (3) ด้านการศึกษา มี 5 ตัวชี้วัด (4) ด้านอาชีพ การจ้างงานและรายได้มี 7 ตัวชี้วัด (5) ด้านการออกสู่สังคม มี 9 ตัวชี้วัด (6) ด้านกีฬาและนันทนาการมี 3 ตัวชี้วัด (7) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมี 3 ตัวชี้วัด รวมทั้งสิ้น 38 ตัวชี้วัดผลการศึกษาพบว่า จังหวัดที่คนพิการมีมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดเพชรบูรณ์ ประเภทความพิการพบว่า 1 ใน 3 เป็นคนพิการประเภททางการเคลื่อนไหว รองลงมาเป็นคนพิการทางการได้ยิน และทางการมองเห็นตามลำดับ ภาพรวมผลการประเมินพบว่า คนพิการที่มีแนวโน้มจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีมากกว่าคนพิการประเภทอื่น ๆ คือ คนพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย คนพิการทางการเห็น และคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ผลการประเมินตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการรายบุคคลใน (IQLP) พบว่า คนพิการ 3 จังหวัดที่มีผลประเมินอยู่ในระดับดีมากได้แก่ นครนายก สุรินทร์ และจังหวัดกระบี่ ภาพรวมคนพิการมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก ผลการศึกษายังพบว่า เจ้าหน้าที่บางส่วนยังขาดความเข้าใจในการใช้แบบประเมินฯ การประเมินผลระดับคุณภาพชีวิต การวางแผนการปฏิบัติงานต่อเนื่อง รวมไปถึงข้อจำกัดของแต่ละพื้นที่ในการเข้าถึงคนพิการและการปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการมีภาระงานประจำที่ไม่สอดคล้องกับจำนวนบุคลากร ข้อเสนอแนะต่อกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดทำโปรแกรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประกอบด้วย แบบประเมินมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการรายบุคคลที่ทำให้ศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสามารถใช้ข้อมูลครบถ้วนคนพิการมาปฏิบัติงานประเมินวิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการ และประเมินผลตามกลุ่ม A (ช่วยเหลือตัวเองได้) กลุ่ม B (ช่วยเหลือตัวเองได้มีผู้ดูแล) กลุ่ม C (ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้พึ่งพาผู้ดูแล) ควรอบรมการใช้คู่มือแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการรายบุคคล ควรบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างศูนย์บริการคนพิการจังหวัดกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล (รพ.สต.) การศึกษานอกระบบ (กศน.) วิทยาลัยอาชีวศึกษาชุมชนและสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดได้มาร่วมสนับสนุนส่งเสริมอาชีพที่ตรงกับความต้องการของคนพิการรายบุคคล โดยใช้กลไกคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจังหวัดในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการรายบุคคล

และสอดคล้องกับปิติดา ระดาบุตร และคณะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตำบลทุ่งเหียง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการณ์ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตตำบลทุ่งเหียง อำเภอเดชอุดม จังหวัด อุบลราชธานี โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสุขภาพมีการทำความเข้าใจและเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ต่อผู้พิการในด้านการประกอบอาชีพ ด้านสังคมความสะดวกของสถานที่ให้บริการ ด้านสังคม บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตำบล ทุ่งเหียง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้าน สุขภาพควรมีการจัดหาหลักประกันด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ควรมีการสนับสนุนกิจกรรม ขององค์กรเครือข่ายคนพิการเช่นงบประมาณอุปกรณ์วิทยากรเพื่อให้ความรู้กับคนพิการ ด้านสังคมควรจัดอบรมให้สมาชิกในครอบครัวสำหรับดูแลคนพิการ ด้านอาชีพควรมีการ สรรวจความต้องการพัฒนาอาชีพคนพิการทุกกลุ่ม

และสอดคล้องกับทับทิม ศรีวิไล และคณะ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารการพัฒนาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ในเขตภาคกลาง พบว่า 1) คุณภาพชีวิตคนพิการ โดยกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ในเขตภาคกลาง โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านจิตใจ และ ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากตามลำดับ 2) ด้านการประกอบอาชีพ และด้านการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิ ส่งผลต่อ คุณภาพชีวิตคนพิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ควรส่งเสริมให้ผู้พิการเข้าถึงประโยชน์ สิทธิต่าง ๆ การคุ้มครองผู้พิการ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการให้ดียิ่งขึ้น

และสอดคล้องกับศิลปชัย วัชรชวกุล (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า (1) การเข้าถึงสิทธิ คนพิการในเขตอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การสนับสนุนทาง สังคมของคนพิการในเขตอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ (2) คุณภาพชีวิตคนพิการในเขตอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การสนับสนุนทางสังคมทั้ง 4 ด้าน มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการใน เขตอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ การสนับสนุน ทางสังคม ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 4 ด้าน

และสอดคล้องกับณรงค์ ไปวันเสาร์ และคณะ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี พบว่า 1) การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี ด้านสุขภาวะคนพิการ พบว่า มีการจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพ เยี่ยมบ้าน รวมถึงมีการจัดอบรมให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพ ด้านการศึกษา พบว่า การศึกษาที่ได้รับการส่งเสริมยังไม่ครอบคลุม ทางเลือกทางการศึกษาไม่หลากหลาย ด้านการประกอบ อาชีพและรายได้ พบว่า มีการผลักดันให้มีโอกาสทำงานในสถานประกอบการต่าง ๆ มากขึ้น แต่ยังไม่ทั่วถึงด้านการออกสู่สังคม พบว่า มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของคนพิการ แต่ยังมีผู้พิการบางส่วนไม่ยอมเข้าร่วม และด้านที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม พบว่า มีการดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซม และจัดสภาพให้เหมาะสม แต่งบประมาณดำเนินการมีจำกัดจึงยังทำได้ไม่ทั่วถึง 2) ปัญหาและอุปสรรคการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี พบว่า บุคลากรมี ไม่เพียงพอ และขาดความเข้าใจในนโยบาย การสนับสนุนการประกอบอาชีพ จากภาครัฐยังไม่เพียงพอ คนพิการบางส่วนมีความรู้สึกละอายใจตัวเองไม่มีคุณค่า นอกจากนี้คนในสังคมขาดความเข้าใจคนพิการ จึงถูกปิดกั้น โอกาสในการทำงาน 3) แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี พบว่า ควรส่งเสริมให้ ชุมชนเข้ามา มีบทบาทหรือมีส่วนร่วม ควรอบรมให้ความรู้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการรวมกลุ่มคนพิการ การจัดให้มีอาสาสมัคร/เครือข่ายในชุมชนเพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ และควรสร้างความเข้าใจกับสถานประกอบการเพื่อสร้างโอกาสให้คนพิการมีงานทำมากขึ้น

สรุป

การศึกษาเชิงสังเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการในจังหวัดเพชรบูรณ์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 8 บทความ ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีความต้องการ การแก้ไขและได้รับการวิจัยมากที่สุด 4 อันดับแรก ได้แก่ ด้านสภาวะร่างกายและจิตใจ ด้านการมีส่วนร่วมของคนพิการในกิจกรรมของสังคม ด้านอาชีพและรายได้ และด้านการศึกษา ปัญหาเชิงคุณภาพที่โดดเด่นในแต่ละด้านคือ การเข้าถึงบริการเฉพาะทางด้านสุขภาพ

อย่างสม่ำเสมอ การจำกัดโอกาสในการทำงานที่มั่นคง และการเข้าถึงการศึกษาระดับสูงหรือการฝึกอบรมอาชีพเฉพาะทางที่ไม่เท่าเทียม

นอกจากนี้ การวิเคราะห์เชิงสังเคราะห์ยังเปิดเผยช่องว่างเชิงโครงสร้างที่สำคัญ โดยพบว่า ด้านเจตคติที่ดีต่อคนพิการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นประเด็นที่ถูกศึกษาน้อยที่สุด การละเลยด้านเหล่านี้นี้ย่อมส่งผลให้การพัฒนาในด้านอื่น ๆ ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากอุปสรรคทางสังคมและกายภาพยังคงดำรงอยู่

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบูรณ์สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ผู้วิจัยเห็นสมควรเสนอข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์โดยเน้นการแก้ไขปัญหาหลัก 4 ด้าน ควบคู่ไปกับการขจัดรากฐานของอุปสรรค ดังนี้

2. การยกระดับบริการสุขภาพและการดูแลสุขภาพที่พึงพิง การจัดโครงการอบรมความรู้เบื้องต้นในการดูแลคนพิการ จัดการฝึกอบรมให้กับผู้ดูแลและอาสาสมัครสาธารณสุข โดยเน้นการดูแลสุขภาพจิต การป้องกันภาวะซึมเศร้า และการเข้าถึงอุปกรณ์ช่วยคนพิการที่จำเป็น การเชื่อมโยงบริการสุขภาพเฉพาะทาง จัดตั้งกลไกการประสานงานให้คนพิการเข้าถึงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างสม่ำเสมอและใกล้บ้านที่สุด

3. การส่งเสริมอาชีพและการสร้างรายได้ที่มั่นคง จัดโครงการฝึกอบรมอาชีพเฉพาะทางที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน: เปลี่ยนจากการฝึกอาชีพทั่วไปไปสู่การฝึกอบรมทักษะที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจยุคใหม่ เช่น ธุรกิจดิจิทัล การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือการเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก โดยมีการสนับสนุนเงินทุนสำรองเริ่มต้น ส่งเสริมการจ้างงานตามกฎหมายอย่างจริงจัง กำกับดูแลให้สถานประกอบการปฏิบัติตามมาตรการส่งเสริมการจ้างงานคนพิการอย่างครบถ้วน

4. การขจัดอุปสรรคทางกายภาพและสร้างการเข้าถึงถ้วนหน้า จัดโครงการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยและพื้นที่สาธารณะ จัดสรรงบประมาณของ อปท. เพื่อปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม และบังคับใช้มาตรฐาน Universal Design ในสถาน ที่ราชการ สถานศึกษา และระบบขนส่งสาธารณะอย่างเร่งด่วน

5. การเสริมสร้างเจตคติเชิงบวกและการมีส่วนร่วม จัดโครงการจัดตั้งและเสริมพลังชมรมคนพิการ ส่งเสริมให้คนพิการและองค์กรคนพิการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและตัดสินใจของ อปท. เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองอย่างแท้จริง การรณรงค์สร้างความเข้าใจ จัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อเปลี่ยนมุมมองของสาธารณชนจากความเห็นอกเห็นใจ (Sympathy) เป็นการยอมรับศักดิ์ศรีและความสามารถ (Dignity and Empowerment) เพื่อขจัดอุปสรรคด้านเจตคติ

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยในอนาคตควรให้ความสำคัญกับประเด็นต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงประเมินผลโครงการ ควรมีการวิจัยเชิงประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อวัดประสิทธิผลและผลตอบแทนทางสังคมของการลงทุนในด้านการศึกษาและอาชีพ

2. การวิจัยเจตคติเชิงลึก ควรมีการวิจัยสำรวจและคุณภาพเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อเจตคติเชิงบวกของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐต่อคนพิการและความพิการในจังหวัดเพชรบูรณ์โดยเฉพาะ เนื่องจากเป็นมิติที่มีการศึกษาต่ำ แต่เป็นรากฐานของปัญหาเชิงโครงสร้าง

3. การศึกษาการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล ศึกษาช่องว่างการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกและข้อมูลข่าวสารสำหรับคนพิการ ตามแนวทางในแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2566–2570)

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ต้องขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้ความรู้ คำแนะนำ และข้อสังเกตต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ตลอดจนตรวจสอบความเรียบร้อยของงานวิจัยฉบับนี้จนแล้วเสร็จ ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณต่อบิดา และมารดา ซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิดและเป็นที่รักเคารพของผู้เขียน ซึ่งได้ส่งเสริมและให้การสนับสนุนในด้านการศึกษามาตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- ชาญ สุปินะ. (2555). *บทบาทของเทศบาลนครปากเกร็ดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ* (ค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณรงค์ ไปวันเสาร์, สถิตย์ นิยมญาติ, ณัฐวัฒน์ สิริพรุฒิ และกมลพร กัลยาณมิตร. (2567). การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดชลบุรี. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 13(2), 15-32.
- ทับทิม ศรีวิไล, ภมร ชันชะหัด และ ธนิศร ยืนยง. (2565). การบริหารการพัฒนาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ในเขตภาคกลาง. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 16(49), 371-385.
- ธานีรัตน์ ผ่องแผ้ว. (2558). *คุณภาพชีวิตคนพิการขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช : ปัจจัยที่มีผลและแนวทางการพัฒนา* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปลิดา ระดาบุตร, จิตรกร โพธิ์งาม และไพศาล พากเพียร. (2564). บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตำบลทุ่งเทิง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 6(1), 95-106.
- ระพีพรรณ คำหอม และวรรณวดี พูลพอกสิน. (2563). *พัฒนาการส่งเสริมสิทธิคนพิการตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการรายบุคคล* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิลป์ชัย วัชรขวกุล. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตคนพิการในเขตอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 10(2), 121-135.
- สมเกียรติ คำโสม และรุ่งรติศ คงยั่งยืน. (2566). การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของจังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารเพื่อชีวิต*, 29(4), 438-451.
- สันติ โกสิยานภาพ, เจษฎา มิ่งฉาย และพิศมัย หาญสมบัติ. (2557). การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุดรธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 20(24), 143-151.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบูรณ์. (2567). *รายงานสถานการณ์คนพิการจังหวัดเพชรบูรณ์* (เอกสารภายในหน่วยงาน). เพชรบูรณ์: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2554). *ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติว่าด้วยการรับแจ้งข้อองค์การคนพิการแต่ละประเภท พ.ศ. 2554*.

กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ.

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2556). *พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต (ฉบับที่ 2)*. เล่ม 130 ตอนที่ 30 ก ราชกิจจานุเบกษา.